

**Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници**

**Општина Чаир**

**Проект: Здружени сили за заеднички интереси**

Март 2017

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

### Содржина

Вовед.....	3
За општината.....	4
Методологија за изработка за годишната програма.....	9
Приоритетни активности за општина Чаир дефинирани на граѓански форуми .....	11

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

### Вовед

Проектот „Здружени сили за заеднички интереси“ е проект во реализација на ЦОСВ – Прилеп во рамките на ИПА Програмата за поддршка на граѓанското општество и медиуми 2014 при Делегацијата на Европската Унија во Скопје.

**Општата цел на проектот е:** Зајакнување на влијанието на граѓанското општество во унапредувањето на односите во заедницата преку партиципативна демократија.

**Специфични цели се:** i) Поддршка на процесот на градење на доверба во заедницата преку согледување на заедничките интереси на заедницата ii) да се стимулираат акции на локалните заедници за учество во процесите на донесување на одлуки на локално ниво iii) да се зајакнат капацитетите на локалните граѓански организации во анализа и застапување засновано на докази преку вмрежување на засегнатите страни.

Градењето на годишната програма за заеднички интереси е процес кој е во рамките на втората компонента за проектот: Воспоставување на механизми за консултации за идентификација на заедничките интереси во заедницата каде што 12 менторски организации иницираа основање на општинско тело за идентификација на заедничките интереси на заедницата составен од членови од општинскиот совет, политичките партии, комисија за интернетни релации (во општините каде што ја има формирано) и граѓанско општество. Телото го координираше процесот на идентификација на заедничките потреби и учествуваше во процесот на изготвување на годишната програма.

Оваа програма пред се е наменета за етничките заедници кои живеат на територијата на општина Чаир и предвидува нивно вклучување во општествениот, социјалниот и образовниот процес на ниво на вклучување во процесите на носење на одлуки во локалните заедници.

Овој процес започна етапно, и вклучи средби со граѓани – **форуми**, кои беа реализирани во општина Чаир и на кои се разговараше за приоритетите, проблемите и решенијата со кои граѓаните од различните етнички заедници се сретнуваат.

Од особена важност е формираното општинско тело во рамките на овој проект кое беше присутно со свои претставници на сите форуми и активно учествуваше во работата на групите кои беа креирани како најпотребни во областите на: образование, социјална заштита и животна средина.

Секоја од групите беше претставена од релевантни учесници и институции кои се тесно поврзани со дефинираната област.

Оваа програма ќе биде предадена на Советот на општина Чаир пред се на разгледување, а подоцна за периодот 2018 и за реализација. Оваа програма е препорачливо да се разгледува во ноември 2017, како за истата би се планирале средства во буџетот на општината и во 2018, се очекува незина реализација.

**Експерт при проектот**

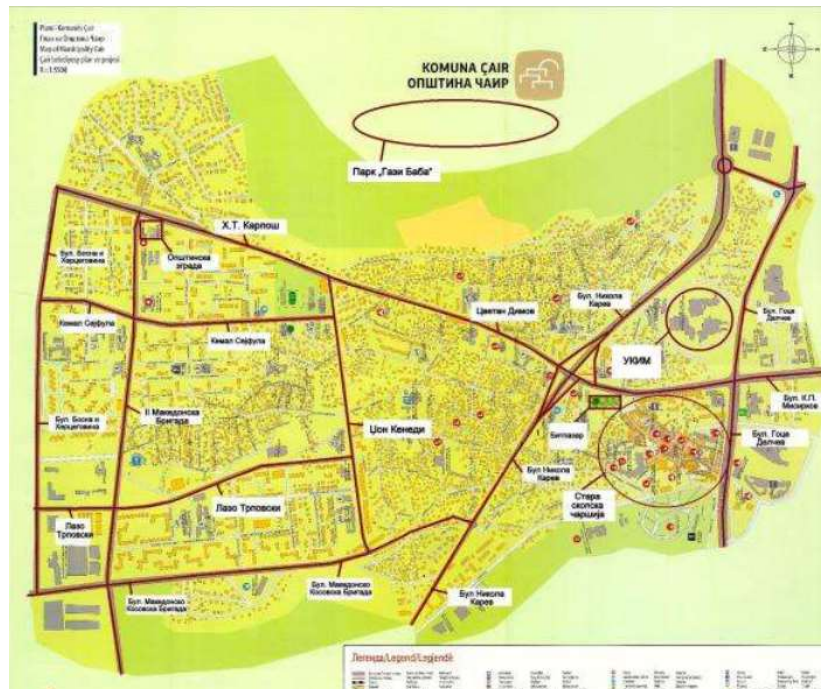
## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

**Зоран Стојковски**

### За општината

Општината Чаир е формирана на 15 април 1976 година со Законот за формирање на општини во рамките на Град Скопје и за утврдување на нивните подрачја („Службен весник на СРМ“ бр.8/76). Општината Чаир е општина во состав на градот Скопје и нејзините граници се дефинирани со Законот за Град Скопје (Службен весник на РМ, бр. 55/04). Општината зафаќа територија од 3,52 km<sup>2</sup>, на надморска височина од 362 m и е централно поставена во однос на територијалната организација на градот и се граничи со општините Бутел, Центар и Гази Баба.

Во 2005 година Општина Чаир со територијална поделба добила нови граници, односно во нејзината територија се припиваат населбите „Битпазар“ и „Јаја Паша“, кои претходно биле дел од општина Центар, а се издвојува населбата Бутел со околните села кои заедно формираат нова Општина Бутел.



Положбата на Општината во Скопската Котлина е поволна, но сепак не располага со доволна територија за развој на одредени индустриски зони и за слични проекти.

### Население

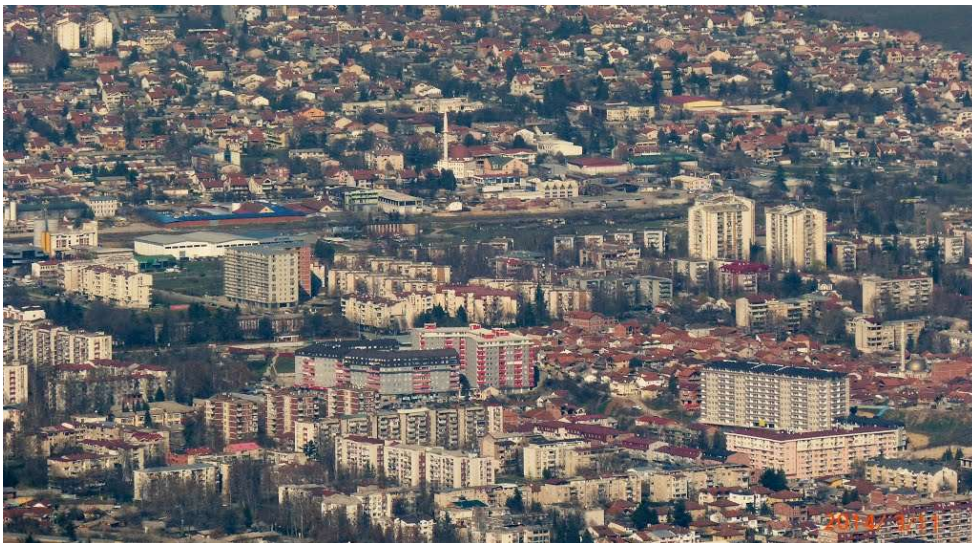
Вкупниот број на население во рамките на Општина Чаир според пописот во 2002 година е 64.773 жители, или 3,2% од целокупниот број на жители на Република Македонија, од кои 32.374 се мажи, а 32.399 се жени. Имајќи предвид дека територијата на општината е 3,52 km<sup>2</sup>, произлегува дека густината на населеност е 18.400 жители на еден квадратен километар, густина која можеби е најголема во Европа. За споредба, густината во Град Скопје варира во различни делови на градот, а во просек изнесува 888 жители / км<sup>2</sup>, додека во Општина Чаир изнесува 16.193 жители/км<sup>2</sup>.

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

Според податоците од последниот попис на населението во 2002 година, во Општина Чаир има 17.107 домаќинства, општината се вбројува во општините со висока стапка на наталитет и природен прираст во Република Македонија.

Најголем дел од населението во Општина Чаир е од албанска национална припадност \_0 57 %, по што следуваат: Македонци со 24,2 %, Турци со 6,9 %, Роми со 4,7 % и Бошњаци со 4,5 %, а останатите националности во општината се застапени со помал процент.

Националност	Застапеност во %
Албанци	61,6
Македонци	24,1
Турци	6,9
Роми	4,7
Бошњаци	4,5
Останати (Срб, Влас, )	2,6



По однос на приоритетите кои се дефинирани во оваа општина, од страна на работните групи во продолжение ја презентираме состојбата по области, превземено од официјалната веб страна:

### Собраќајна инфраструктура

Должината на сообраќајниците во општините на град Скопје изнесува 919,16km, од кои на општина Чаир припаѓаат 79,14 km. Општина Чаир со градот и соседните општини е поврзана преку осум булевари (Македонско – Косовска Бригада, Кемал Сејфула, Христијан Тодоровски Карпош, Втора Македонска Бригада, Гоце Делчев, Никола Карев, Крсте Мисирков, Самуилова и Џон Кенеди).

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

Сервисните и станбените улици се во должина од 46 600 m, а само мал дел од нив 1 500 m е неасфалтиран поради нерешени имотно правни односи. Споредните улици се во должина од 10 000 m, а тие се следните: Аугуст Цесарец, Благоја Паровиќ, Лазар Трповски, Методија Митевски, Павле Илиќ, Ордан Чопела, Прохор Пчински, Серава, Славеј Планина, Цветан Димов.

Во Скопје, како и во Општина Чаир јавниот транспорт се извршува со 441 автобус од ЈСП на 36 градски линии (од кои 10 линии поминуваат низ Чаир) и 110 автобуси на приватни превозници (од кои 3 линии поминуваат низ Чаир).

### Комунална инфраструктура

На територијата на Општина Чаир постојат 70 трафостаници кои не ги задоволуваат потребите на граѓаните кои често се соочуваат со прекини и редукција во испораката на електрична енергија.

Гасоводниот систем се состои од две технолошки целини со различни основни функции, режими на работа и работни притисоци:

- магистрален гасовод со разводните гасоводи и
- градските гасоводни мрежи.

Системот на топлификација ги опфаќа трите топлани (топлана „Исток“, топлана „Запад“ и топлана „Север“) и две котлари (котлара „11 Октомври“ и „Парк“), како и соодветна топлификациона мрежа со вкупната должина од 170 km и повеќе од 2.350 редукциони станици. Топланата „Север“ се наоѓа на подрачјето на Општина Чаир. Според податоците на Топлификација АД Скопје, со системот сеприklучени 40 станбени објекти со вкупен број на приklучени потрошувачи 700.

Вкупно приklучени објекти од категорија основни училишта, градинки и болници се 11.

Во Општина Чаир, во тек е обновата на уличното осветлување (замена на постоечките светилки со енергетски ефикасни кои се на соларно напојување), реновирање (промена на кровна конструкција, прозори, врати и фасади) на детски градинки и училишта кое е предвидено во програмата за енергетска ефикасност. Согласно законската регулатива општината може да користи алатки за унапредување на енергетската ефикасност.

### Паркови, зеленило и собирање на смет

Во вкупната површина на зелени подрачја во Општина Чаир, се опфатени булеварското и блоковското зеленило долж сообраќајниците, како и делот од Паркот во Чаир. Преглед на состојбата со зелените површини е дадена во следните табели. За одржување на јавното зеленило се грижи ЈП Паркови и зеленило – Скопје.

Ред. бр.	Вегетација	Површина/Количина
1.	Тревна површина	226.597 m <sup>2</sup>
		Број
2.	Дрвореди	1.424
3.	Листопадни дрвја	2302
4.	Зимзелени дрвја	776
5.	Листопадни грмушки	2.058
6.	Зимзелени грмушки	288

Извор: ЈП "Паркови и зеленило"

Вкупно блоковско (станбено) зеленило кое е под надлежност на Општина Чаир изнесува 297,700 m<sup>2</sup> и претставува 8,5 % застапеност во вкупната површина (4,6 m<sup>2</sup> по жител), додека булеварското зеленило (магистрални и регионални улици) е застапено со 113,474 m<sup>2</sup>.

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

Табела 11 Блокоско зеленило во Општина Чаир

Ред. бр.	Вегетација	Количина/Број
2.	Дрвореди	2400
3.	Листопадни дрвја	966
4.	Зимзелени дрвја	397
5.	Зимзелени грмушки	136
6.	Листопадни грмушки	1.204

Извор: ЈП "Паркови и зеленило"

Табела 12 Состојба на зеленило за Парк Чаир

Ред. бр.	Вегетација	Површина м <sup>2</sup> /Број
1	Тревна површина	19497 м <sup>2</sup>
2	Зимзелени дрвја	15
3	Листопадни дрвја	133

Управувањето со отпад на територијана општина Чаир, е еден од значајните сегменти зареализирање на концептот на одржлив развој во општина Чаир. Бидејќи целата општина е урбана, во која доминира домувањето, на нејзина територија се создаваат: комунален отпад, отпадодпроизводи и пакување, инертен отпад, посебни видови на отпад, како и вонезначителни количини индустриски опасен и неопасен отпад.

Фактот дека отпадот претставува изворна приход за локалната администрација, потребно е стимулирање на приватниот сектор заради промовирање на бизнис со селектирање, рециклирање на отпадни материјали - хартија, старо железо, стакло и др. материјали. Презентираните податоци за управување со цврстиот отпад се добиени од Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина во Општина Чаир, ЈП "Комунална хигиена", како и посета на терен.

Општина Чаир не вршат примарна селекција на отпадот кој се создава (комунален, биоразградлив, отпадни масла, отпад од стакло) и го одлагаат во садови за отпад контејнери од 1,1 м<sup>3</sup>.

Собирањето на градежен шут се врши со најава на физичкото или правното лице до ЈП "Комунална хигиена" која носи сад за отпад во зависност од потребите на субјектите и истиот се транспортира до депонијата Дрисла. Оваа услуга се наплаќа во зависност од габаритот на нареданиот сад, меѓутоа заради избегнување на овие трошоци граѓаните градежниот шут го оставаат на јавни површини правејќи дивидепонии, од кои на подрачјето на Општина Чаир се евидентирани 17 дивидепонии. Тие се резултат на несовесното и неодговорно однесување на луѓето, ниската свестна населението за заштита на животната средина, неефикасно спроведување на законите за изрекување на мандатни казни, како и постоење на неурбанизирани слободни површини.

### Туристичка понуда и локации

Општината Чаир располага со атрактивни културно историски знаменитости меѓу кои Се издвојува Скопската тврдина Кале со огромен потенцијал за трансформирање во културна, деловна и туристичка атракција на градот.

Согласно Законот за заштита на културно наследство (Сл. Весник на РМ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/11) Старата Скопска Чаршија претставува недвижно културно наследство, со категорија споменичка целина, за која во 2008 година е донесен Закон за прогласување на старата скопска чаршија за културно наследство од особено значење. Настаната е во периодот XV до XX век врз урбана структура што потекнува од XVI век и претставува добро од општ интерес за Република Македонија. Таа претставува единствен споменик на културата во Македонија во кој се препознава наследството од повеќе култури и цивилизации кои учествувале во нејзиното создавање. Во рамки на Старата Скопска Чаршија делуваат следните објекти: Музеј на современа

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

уметност, Музеј на РМ, Музеј на Старата чаршијасместен во Сули – ан, Куршумли – ан, Капан – ан, Национална галерија во Даутпашин амам, Национален конзерваторски центар, Дом на занаетчи, Здружение назанаетчи Еснаф.

Други атрактивни туристички локалитети на територија на општината се: Старата скопска чаршија со неколку анови (Куршумли Ан, Капан ан, Сули Ан), амами (Даут пашин Амам, Чифте Амам), џамии (Мустафа пашина Џамија, Мурат Пашина џамија), а тука се и музејот на современа уметност, Музејот на Македонија, како и познатите Бит пазар и Саат кула.

Како најзначајна одлика на Старата Скопска Чаршија се занаетите кои претставуваат форма на културна експресија и се одликуваат со лично, мануелно непосредно ангажирање на занаетчијата кој има улога на творец.

Во Старата Скопска Чаршија се застапени следните занаети:

- Златарскиот (но не како дејност, туку како трговија) лоцирани на двете страни од улица "Покриена чаршија",
- Филигран (вкупно 12) кои се во тесна врска со златарите,
- Шнајдери (десет),
- Ковачи (неколку дуќани на улица "Самарџиска",
- Јорганџии (еден) на улица "Подграѓе",
- Шапкари (два) на улица "Подграѓе" и на улица "Покриена чаршија",
- Папучари (еден) но не како занает, туку како трговија,
- Кондураџии (два) на улица "Подграѓе" и во Безистенот,
- Кожарски/крзнарски (три) на улица "Лазар Танев" и "Дрварска",
- Ташнари (повеќето продаваат малосериски фабрички производи) лоцирани на улица "Подграѓе",
- Лимари на улица "Битпазарска" и улица "Самарџиска",
- Казанџии на улица "Битпазарска",
- Кујунџија (еден),
- Бојаџија (еден),
- Шапкари (два).

На територијата на општина Чаир активни се голем број на граѓанските организации од кои ги издвојуваме следните здруженија и фондации:

- |   |   |
|---|---|
| - Здружение за развој на ромската заедница Сумнал | - Просперитети Скопје   |
| - Женска граѓанска иницијатива Антико             | - ИМПС - Институт за меѓународни и политички студии Скопје    |
| - Здружение на пензионери на општина Чаир         | - Едронија Арт Продукција                                     |
| - ЛЕГИС   | - АНПИ Ибе Паликуќа   |
| - МИР   | - Детски театарски центар                                     |
| - Шпреса  | - Скупи Фестивал  |
| - Здружение АЛБАНСКИ УЧЕНИЦИ Скопје               | - ЗИАМ Скопје - Здружение на историчари Албанци во Македонија |
| - Занаетчиска комора Скопје                       | - Здружение промоција на албанската култура                   |
| - НВО "ИП"  |   |
| - Здружение Ромски Деловен                        | - Здружение на граѓани Бајрам Мифт                            |

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

- |                                   |   |
|-----------------------------------|---|
| Информативен Центар во Македонија | - КУД Бајрам Шабани                           |
| Здружение                         | - Здружение Студентско Движење Свест – Скопје |
| - ЗРДИЦМ                          | - Здружение на Инвалиди на труд               |
| - РАЖМ ЛУЛУДИ                     | - Јехона е Карадаукт, Итн.                    |
| - Друштво на писатели Власи       |   |

## Методологија за изработка за годишната програма

Предлог годишната програма за потребите на етничките заедници во рамките на овој проект, е производ на разговори со претставници на локалната администрација, локални граѓански организации, месни и урбани заедници и граѓани Општина Чаир, преку реализација граѓанските форуми.

Оваа комуникација е остварена со поддршка на назначената менторска организација за општина Чаир, Институтот за креирање на политики и добро владеење од Скопје

Претставници од оваа организација учествуваа во процесот на идентификација на групи на граѓани, комуникација со општинското тело и учество на граѓанските форуми.

Граѓанските форуми во општина Чаир беа реализирани по следниов редослед:

- 22 декември 2016 – прва средба во салата на општина Чаир
- 29 декември 2016 – втора средба во салата на општина Чаир
- 16 јануари 2016 – трета средба во салата на општина Чаир
- 23 јануари 2016 – четврта средба во салата на општина Чаир

На првата средба со граѓани – првиот форум беа направени приоритетните области за општината:

1. Подобрена комунална и сообраќајна инфраструктура
2. Подобрување на спортската инфраструктура
3. Развиен граѓански сектор
4. Разубавени и одржувани паркови и зеленило во Општина Чаир
5. Подобрени услови за домување
6. Унапредена институционална рамка на општината Чаир
7. Општина Чаир со развиена туристичка понуда и атрактивни туристички локации
8. Воспоставен функционален систем за собирање на смет
9. Подобрена понуда во областа на културата
10. Унапредени релации помеѓу различните заедници

Избраните приоритетни области се следни:

- Комунална и сообраќајна инфраструктура
- Паркови, зеленило и собирање на сметот
- Туристичка понуда и локации

За секоја од областите, беше формирана работна група која работеше според однапред утврдена методологија која ги вклучи следниве процеси:

## **Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир**

- Идентификување на проблеми во областа
- Анализа /дискусија дали утврдениот проблем е веќе опфатен со некаков документ / стратегија во рамките на единицата за локална самоуправа од Велес
- Дискусија за идентификуваниот проблем, кои целни групи ги опфаќа и дискусија за можни предлог решенија
- Креирање на иницијативи како одговор на дадените проблеми со временска рамка

Континуитетот на работните групи во оваа општина беше на задоволително ниво. На секој од граѓанските форуми учествуваа претставници на институциите за дадените области. Она што е за забележување е дека постојаноста на работните групи е клучен фактор за успешна работа.

Општинското тело делегирано за овој проект, даде поддршка на работните групи за реализација на форумите во општина Чаир.

Оваа предлог годишна програма, очекуваме да биде разгледана во Советот на Општина Чаир, и истата да е разгледана и земена во предвид, при планирање на буџетот за 2018 година. Секако, некои од активностите, можат да се реализираат и тековно, во 2017 година, меѓутоа за поголемите иницијативи каде што е потребна поддршка со ресурси, очекуваме општината и економскиот / бизнис секторот да излезат во пресрет.

## Приоритетни активности на општина Чаир дефинирани на граѓанските форуми

### 1. КОМУНАЛНА И СООБРАЌАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Во текот на дискусијата беа наведени следниве проблеми:

- Има потреба од проширување на Х.Т. Карпош , Цветан Димов и Бул. Никола Карев (пластичарска)
- Нема тротоари на дел на сообраќајниците за пешаците
- Има потреба да се направат велосипедски патеки

ВО ЛЕАП на општина Чаир се идентификувани следниве проблеми во оваа област:

- Голем број на бесправно изградени објекти и неутврден правен статус на истите,
- Недоволна реализација на предвидените пренамени, дополнувања на ДУП(посебно делот проширување на сообраќајниците),
- Несоодветни сообраќајни решенија и неможност да се реши секундарната улична мрежа,
- Неможност од реализација на урбанистички стандарди за сите населени места,
- Нарушена безбедност и нормално функционирање на сообраќајот поради користење на улиците како паркинг простор,
- Отежнат пристап до постоечки и новоизградени објекти поради зголемен %на изграденост на парцели,

Во рамки на работата на работната група, беа дефинирани следните конкретни приоритети и активности

ПРИОРИТЕТ 1	Подобрена комунална и сообраќајна инфраструктура во општина Чаир			
КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ	ЦЕЛНИ ГРУПИ	АКТИВНОСТИ/ЗАДАЧИ од страна на работната група	ПЕРИОД НА СПРОВЕДУВАЊЕ	СРЕДСТВА

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

1. Проширување на главната улица Цветан Димов	-Општина Чаир -Град Скопје -Министерство за транспорт и врски	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје и министерот за Транспорт и Врски	Јан -сеп 2018	Од буџетот на Град Скопје
2. Поставување атмосферска канализација и асфалтирање на улиците во „Серава“	-Општина Чаир -Делегација на ЕУ и амбасади -Светска Банка -ЕБРД	2.1. Средба со граѓаните од овие улици 2.2. Информирање за новости 2.3. изработка на проектни апликации	Ноември 2017-октомври 2018	Од буџетот на општината Чаир
3. Подобрување на учичната инфраструктура за полесно движење на лицата со посебни потреби	-Општина Чаир -Делегација на ЕУ и амбасади -Министерство за транспорт и врски -Министерство за труд и социјала	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје и Министерот за Труд и социјала	Јануари 2018-Октомври 2018	Од буџетот на општината Чаир и од МТСП

## 2. ПАРКОВИ, ЗЕЛЕНИЛО И ЈАВНА ЧИСТОТА

Во текот на работата беа идентификувани следниве проблеми

- Поради густа населеност нема простор каде да се градат паркови и зеленило
- Во зелените површини Општината дозволи градба со што се намалува уште повеќе зеленилото
- ЈКП Комуналец не собира доволно смет
- Се уништува урбаната опрема во парковите и елените површини

Дополнително во ЛЕАП на општината е дефинирано и дека:

- Недостаток на финансиски средства за подобрување на услугите од областана јавна чистота, паркови, пазари и паркинзи

Дополнително за одржувањето на чистотата и управувањето со цврстиот отпад се наведени следниве проблеми:

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

- Низок степен на примарна селекција на комуналниот отпад и искористувањена материјалите кои можат да се рециклираат;
- Несоодветно управување со отпадните масла кај угостителските објекти;
- Постоене на диви депонии на 17 локации низ територијата на општината;
- Не постои известување од страна на генераторите на отпад од пакување заколичината која ја создаваат на годишно ниво;
- Недостаток на податоци за количини на сите видови на отпад, особено напосебните видови на отпад;
- Недостаток на финансиски средства за надградба на инфраструктурата за управување и мониторинг на отпад на локално ниво (опрема за собирање и транспорт на отпад);
- Недоволен административен потенцијал за управување и мониторинг на состојбата со отпадот во општината

Во рамки на работата на работната група, беа дефинирани следните конкретни приоритети и активности

ПРИОРИТЕТ 2		Одржување на паркови, зеленило и јавната чистота во општина Чаир		
КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ	ЦЕЛНИ ГРУПИ	АКТИВНОСТИ/ЗАДАЧИ од страна на работната група	ПЕРИОД НА СПРОВЕДУВАЊЕ	СРЕДСТВА
1. Изградени нови паркови	-Општина Чаир -Град Скопје -Министерство за животна средина и ПП	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје 1.2. Предавање на иницијатива за изградба на нов/и паркови и зелени површини	Сеп 2017-јуни 2018	Од буџетот на општината Чаир

### Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

2. Реновирање и одржување постојните паркови	- Општина Чаир - Јавно комунално претпријатие - Еколошки здруженија - Локални бизниси	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. 1.2. Предавање на иницијатива за одржување на парковите и зелени површини 1.3. Инволвирање на локалните бизниси во одржување на постојните паркови 1.4. Информативна кампања за зачувување на парковите и зелени површини од -Еколошки здруженија	Фев - Дек 2018	Од буџетот на општината Чаир -Донации од Локални бизниси
3. Изградба и одржување на детски игралишта	-Општина Чаир -Министерство за образование -Министерство за труд и социјала	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. 1.2. Предавање на иницијатива за изградба на 3 игралишта	Јан - Дек 2018	Од буџетот на општината Чаир
4. Модифицирање на договорот со овластеното јавно претпријатие за собирање на сметот	- Општина Чаир - Град Скопје - Јавно комунално претпријатие	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје, ЈКП 1.2. Предавање на иницијатива за подобрување на собирање на сметот	Сеп - Дек 2017	Од буџетот на општината Чаир

### 3. ТУРИСТИЧКА ПОНУДА И ЛОКАЦИИ

И покрај фактот што Општината Чаир располага со атрактивни културно историски знаменитости, во искористување на потенцијалот постојат сезисони проблеми:

- Несоодветна туристичка промоција на туристичката понуда пред домашни и странски релевантни субјекти во туризмот
- Недостасува Обука и оспособување на туристички работници за промоција на туристичкиот потенцијал
- Високата стапка на невработеност, со неповолна старосна структура на невработените лица и голема концентрација на лица со ниско образование и лица без оформно основно образование;

## Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир

Од Стратегија за развој на туризмот во град Скопје за периодот 2009-2013 година следниве проблеми се однесуваат и за општината Чаир

- Недоволна истраженост и промовираност на историските локалитети;
- Немање на календар на посети;
- Непланско реставрирање на спомениците и археолошките локалитети;
- Недоволна промоција: брошури, туристичко списание, рекламни спотови, паноа;
- Непостоење на автентични сувенири и продажни центри за таа намена;
- Исполитизираност на туризмот;
- Непостоење на доволно приказни за градот и неговите споменици како дел од брендирањето;
- Лоша инфраструктурна поврзаност со туристичките локалитети (природни, културно –историски, археолошки);
- Недоволен број на паркиралишта, околу туристичките локалитети во градот;
- Стара и оштетена сигнализација и сигналитика на археолошките локалитети, историските, културните и природните споменици;
- Недостаток на санитарни објекти и неодржување на малкуте постоечки;
- Неуреденост на туристичките локалитети (хортикултурно, инфраструктурно);
- Недоволно едуцирани кадри во дејноста (недоволно познавање на странски јазици, општа неинформираност);
- Вработување во туризмот и угостителството на лица кои немаат соодветно образование;
- Недоволно изградена свест за зачувување и одржување на материјалните, културните и природните добра;
- Недостаток од професионална и континуирана обука на туристичките водичи;
- Недоволна координација помеѓу јавниот и приватниот сектор;
- Неорганизирано приватно сместување;
- Туристичките агенции не располагаат со туристичка програма по сегменти на туристичка понуда;
- Неискористеност на Старата скопска чаршија како туристичка атракција.

ПРИОРИТЕТ 3	Развиена туристичка понуда и креирани нови туристички локации во општина Чаир			
КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ	ЦЕЛНИ ГРУПИ	АКТИВНОСТИ/ЗАДАЧИ од страна на работната група	ПЕРИОД НА СПРОВЕДУВАЊЕ	СРЕДСТВА

**Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници на општина Чаир**

1. Подобра промоција на Скопското кале	-Општина Чаир -Министерство за култура -Амбасада на Р. Турција - Здруженија - Град Скопје -Агенција за промоција на туризмот	1.1.Анализа на фактичка состојба преку поканување на сите засегнати на заеднички состанок 1.2. Дефинирање и предавање на иницијатива за подобра промоција на Скопското Кале	Сеп 2017-Дек 2018	Од буџетот на Град Скопје -Агенција за промоција на туризмот
2. Реставрирање и ставање во функција на старите хареми и религиозни објекти	-Општина Чаир -Министерство за култура - ИВЗ -Град Скопје	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје и Министер за култура 1.2. Предавање на иницијатива за реставрирање и ставање во функција на старите хареми	Јан - Дек 2018	Од буџетот на Министерство за култура
3. Промоција на занаетчиството и зачувување на старите занаети	-Општина Чаир -Министерство за Економија - Занаетчиска Комора-Скопје	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје, Занаетчиска Комора-Скопје 1.2. Средби со занаетчи 1.3. Поддршка во аплицирање за проекти	Јан - Дек 2018	Од буџетот Министерство за Економија
4. Програми за Обука за туристичките оператори и оспособување на туристички работници за промоција на туристичкиот потенцијал	- Општина Чаир - Град Скопје - Завод за вработување -Агенција за промоција на туризмот	1.1. Средби со градоначалникот на о. Чаир, г. Скопје, ЈКП 1.2. Средби со туристички оператори 1.3. Поддршка во аплицирање за проекти	Сеп - Дек 2018	-Завод за вработување -Агенција за промоција на туризмот